

БУРГАСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ

BURGAS FREE UNIVERSITY

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д.н. Мария Нейкова Кънева, БСУ

на дисертационния труд на Яна Миткова Николова

на тема: **„Оптимизиране на модел на организационно взаимодействие в процеса на противодействие на данъчните престъпления ”**,

за придобиване на образователната и научна степен „ доктор”

Област на висшето образование: 9. Сигурност и отбрана

в професионално направление 9.1. „Национална сигурност”

по докторантска програма „Организационна сигурност”

Рецензията е изготвена на основание решение на Научно жури, определено със Заповед N РД-16-037/ 25.03. 2022г. на Ректора на ШУ.

Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем

Дисертационният труд на кандидата е посветен на съществен научен проблем свързан с изграждане на нормативната база, която създава нови знания за правната природа на данъчните престъпления; процесуалните методи за тяхното доказване, с оглед възможностите на контролните и правоохранителните органи да разкрият данъчни престъпления и да набавят годем доказателствен материал; заплахата, която съставляват за националната сигурност този вид престъпления; организационната структура в исторически план, взаимодействието между НАП, МВР и прокуратурата при противодействието и изграждане на оптимизиран модел на взаимодействие.

В тази връзка изследването и анализирането на проблемите е важно и актуално, а необходимостта от научен анализ на данъчното законодателството и препоръки за усъвършенстване на теорията и практиката в сферата на фиска, административнонаказателната и наказателната отговорност, става все по-голяма.

Значимостта на изследването по темата се определя от актуалността на предмета му, научната му новост и значението на формулираните изводи и предложения *de lege ferenda*.

Степен на проникване в проблема и оценка за състоянието на решаването му към настоящия момент

Докторантът е навлязъл в научния проблем до степен, позволяваща му да проведе необходимите научни изследвания и на тази основа да получи редица значими и полезни научни и практически резултати.

Относно избраната методика на изследванията

Възприетият структурен план и подобрите методи и методология за провеждане на научното изследване са избрани удачно, съответстват на тематично изведения проблем и осигуряват постигането на поставената цел. Използваните литературни източници и натрупаният личен опит са позволили на докторанта да усвои необходимите специфични знания по темата, да проведе задълбочено изследване на предмета и обекта на дисертационния труд и да докаже работната хипотеза, с което постига поставената цел на дисертационния труд.

Кратка аналитическа характеристика на естеството и достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд, върху който се градят научните и приложни приноси на докторанта, е под формата на цялостно завършено, самостоятелно научно изследване по темата, което му е позволило да направи полезни приноси, изводи и препоръки, както и да изведе и да предложи съществени промени в нормативната уредба на Р България с цел повишаване на ефективността на функционирането и организацията на съответните институции. Докторантът правилно е отчетел спецификата на обекта и на предмета на изследване в контекста на научния проблем и удачно е подбрал и приложил подходяща методология за провеждане на изследването по темата.

Дисертационният труд на докторанта Яна Миткова Николова е разработен съгласно изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. Структурата на съдържанието е изградена в логическа последователност от въведение, четири глави, изводи и заключение, приноси на

дисертационното изследване. Дисертационният труд е в обем от 177 стр., състоящ се от списък на използваните съкращения, увод, три глави с изводи към всяка от тях, заключение, списък на приносите в дисертацията, списък на публикациите, списък на източниците, състоящ се от 156 заглавия и 20 нормативни актове и други документи.

Възприетият структурен план и методологията на изследването са удачно избрани и подходящи за специфичната цел – обекта и предмета на дисертационния труд в контекста на изследвания научен проблем. За постигане целите и задачите на изследването докторантът успешно прилага подходящи за целта методи като наблюдение, сравнение, проучване, правен анализ и синтез, аналогия, индукция и дедукция, проучване на документи, функционално – структурен анализ, сравнителен и стратегически анализ и др. Изследването свидетелства за познаване на правните актове на национално и международно ниво, както и способността на автора задълбочено, критично да анализира и обобщава доктриналните и нормативни постановки.

Докторантът си поставя за цел да анализира и изведе слабостите в модела на организационно взаимодействие в процеса на противодействие на данъчните престъпления и неговото оптимизиране.

Структурата и съдържанието на главите в дисертационния труд са целесъобразно разработени, позволяват решаване на поставените задачи в логическа последователност.

В първата глава се разглеждат теоретични аспекти на данъчните престъпления като елемент от националната сигурност. Анализира се обекта на противодействие, за да бъде оптимизиран целево моделът на организационно взаимодействие. Извършен е историческия преглед на развитието на регламентацията на разглежданите престъпления в дисертационния труд са открити четири етапа в развитието на правната уредба на данъчните престъпления, като детайлно е развит всеки от тях. Специално внимание е отделено на възникването и развитието на термина „национална сигурност“, както и еволюцията на политиките в тази насока в Република България. Акцентирано е върху връзката между сигурността и данъчната престъпност. Последната е разгледана като подсистема на икономическата сигурност в системата на националната сигурност. Отредено е място на факторите, влияещи върху нивата на данъчната престъпност.

Авторът твърди, че данъчните престъпления се превръщат в проблем от материята на националната сигурност с елемент от обективната им страна – щетата. В тази връзка са коментирани правните аспекти на увредата от този вид деяния в контекста на практиката на ВКС, както и на Указания, издадени от Изпълнителния директор на НАП в рамките на приходната администрация. Обобщено е преобладаващото „мнение в доктрината и наложеното

в съдебната практика, че щетата от данъчни престъпления представлява деликт и може да се търси по реда на чл. 45 от ЗЗД.

Във втората глава са анализирани същността на организацията като явление, нейната структура и най – важната предпоставка за запазването и във времето – сигурността.

Обсъдени са двете разбирания относно семантиката на термините „система“ и „организация“ – че са синоними и че се употребяват в различен контекст. Дисертантът приема, че „система“ е по – широкото понятие, което включва в себе си и разбирането за „организация“. Развити са някои основни теоретични постановки на явлениято „организация“. Онагледен е модел на конфигуратор на организация:

Обърнато е специално внимание на основни въпроси от административноправен характер във връзка с изпълнението на правомощията на държавните органи по отношение на фиска. Представен е задълбочен обзор относно нормативните промени и проблемите свързани с упражняването на компетентността от отделните административни органи.

Обърнато е внимание, че между организациите в публичния и частния сектор, които функционират в рамките на държавата, има взаимно проникване и свързаност. Така например, държавата приема закони, нормативни документи и провежда съответната фискална политика, за да въздейства върху частните фирми. Приетите документи във връзка с данъчното законодателство предявяват определени изисквания към частните организации. От своя страна, работейки независимо от правителството, частните организации влияят върху качеството на живот в страната и върху обществените интереси. Твърди се че според сферата на упражняваните властнически правомощия държавната администрация може да бъде разделена на обща и специализирана. Общата държавна администрация включва администрациите на централните органи на изпълнителната власт и администрациите на териториалните органи на изпълнителната власт. Специализираната администрация включва данъчната администрация, военната администрация, полицейската администрация, митническата администрация и други специализирани администрации на изпълнителната власт. Специално място е отделено на основни постановки в структура на управлението на организацията.

Третата глава е посветена на същинското взаимодействие при противодействието на данъчните престъпления между трите институции, обект на изследването. Изследва се взаимодействието в чуждите правни системи. Предлага се оптимизиран модел на организационно взаимодействие между НАП, МВР и ПРБ в процеса на противодействие на данъчните престъпления, който включва оптимизиран модел на структурите и модел на взаимодействие между новите структури. Важно място е отделено на реформата в законодателството, както и обективните предпоставки в глобалния свят, налагат преосмисляне на философията на правото както в общотеоретичен, така и в отрасловоправен аспект. В

дисертационния труд последователно се разглеждат организационното позициониране и взаимодействието между прокуратурата и разследващите органи в чужди държавни системи – Италия, Франция, Испания, Албания, Сърбия, Словения, Германия, Кралство Белгия, Обединено Кралство Великобритания, Дания, Естония, Латвия, Люксембург, Полша, Португалия, Кралство Нидерландия, Румъния, Унгария, Чехия и пр. Предложен е оптимизиран модел на структурите. Направен е извод, че взаимодействието между организациите се обуславя от вътрешните им структури, което обуславя тяхната реорганизация при промяна модела на взаимодействие.

Връзката между въведението, главите и заключението е логическа и позволява да се придобие цялостна представа за научното изследване, което показва оригиналността и достоверността на представения научен труд като лично дело на докторанта.

Основни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Научните и приложните приноси в дисертационния труд отразяват постиженията на докторанта и са важен атестат за неговите научни интереси. Приемам и подкрепям авторските научни и приложни приноси на докторанта.

1. Научен принос се съдържа в анализа на връзката между проявленията на данъчните престъпления, като резултат от тяхната правна характеристика, процесът по доказването им и сигурността.

2. Приносен момент се съдържа в изведените нови функционални правомощия на органите на власт, съответстващи по-добре на съвременните потребности на държавата и обществото, които да доведат до по-висока ефективност на тяхната работа.

3. Приносен характер се съдържа в предложението за въвеждане на понятието „паяжина на противодействието“ в контекста на проблема за противодействие на данъчните престъпления.

4. Приносен момент се съдържа в предложението от автора нов структурен модел на всяка една от организациите - Националната агенция за приходите, Министерство на вътрешните работи и Прокуратурата на Република България, изграден на база теоретико – практически анализ факторите, имащи значение при противодействие на данъчните престъпления.

5. Създадени са предпоставки за промяна и оптимизиране на модела на организационно взаимодействие между Националната агенция за приходите, Министерство на вътрешните работи и Прокуратурата на Република България при противодействие на данъчните престъпления, конструиран върху теоретичните постановки за правна характеристика на данъчните престъпления, специфични в процеса на доказването им и предложените нови

организационни модели на взаимодействащите си структури.

Направените приноси водят до структуриране и обогатяване на съществуващите знания по данъчно право и имат не само теоретично, но и научно-приложно значение.

Оценка на авторското участие в получаването на приносите

Заявеното авторство от докторанта за извършеното изследване в дисертационния труд, представените по темата публикации, научните и приложни приноси са обосновани, важни и актуални. Специфичният авторски стил и личният принос на докторанта за получените резултати в дисертационния труд са основание да се направи извод, че изброените по-горе научни приноси са изцяло негово лично дело.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите по темата позволяват да се получи по-пълна представа за дисертационния труд, осигуряват необходимата публичност на научните и приложни приноси, както и на авторските постижения.

Използване на получените в дисертационния труд резултати и препоръки за бъдещото им внедряване

Приложимостта и ползата от получените в дисертационния труд резултати е видна. Те могат да са полезни и да представляват интерес за работещите в съдебната власт, студенти, дипломанти, докторанти, изследователи и други интересуващи се от разгледаните проблеми.

Относно автореферата към дисертационния труд

Авторефератът на дисертационния труд е разработен в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. В него са изложени основните идеи и синтезираните изводи по дисертацията и вярно отразява постигнатите от докторанта резултати.

Критични бележки

В процеса на рецензирането на представения дисертационен труд бяха забелязани редица неточности. Поради това, че отправените бележки имат препоръчителен, редакционен и стилос характер, бяха приети от докторанта и не оказват влияние върху положителната ми оценка за неговите постижения, те не се представят тук.

Заклучение

Цялостната оценка на научния труд позволява да се направи извод, че той притежава всички необходими качества и отговаря на изискванията за завършена дисертация за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Представената дисертация е

актуално и самостоятелно научно изследване, в което са постигнати важни резултати, представляващи научен и практически интерес. Докторантът е показал качества на изграден изследовател, който е постигнал експертно ниво в конкретната тематика и е направил важни научни и приложни приноси.

Така изброените качества на представения дисертационен труд, ведно неговите научни и приложни приноси, са основание да го оценя положително и да предложи на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор ” на Яна Миткова Николова.

Бургас, март 2022 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проф. д.н. Мария Нейкова